

Miednoje - policyjny Katyn'

Miednoje -policyjny Katyń

Wystawa przygotowana przez
Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Delegatura w Kielcach

Autor:
Marek Jończyk

**Fotografie współczesne miejsc osadzenia, kaźni i pochówku
polskich jeńców wojennych:**
Marek Jończyk

Konsultacja naukowa, recenzja:
dr Witold Wasilewski
dr Tomasz Ginter

Skład i druk:
D.W.A. Kielce

Na wystawie wykorzystano fotografie ze zbiorów:
Instytutu Pamięci Narodowej (IPN), Archiwum Państwowego
w Kielcach, Świętokrzyskiej Komendy Wojewódzkiej Policji
w Kielcach oraz ze zbiorów prywatnych: Ireny Bąkowskiej,
Stanisława Blichiewicza, Pawła Ciepieli, Piotra Dąbrowskiego,
Henryka Frysta, Jerzego Jackowskiego, Marka Jończyka,
Joanny Kisiel, Adama Kozłowskiego, Jerzego Kozłowskiego,
Ireneusza Krajewskiego, Wandy Krajewskiej, Waldemara
Kursewicza, Teresy Lewek, Andrzeja Łackiego, Barbary Menke,
Zbigniewa Mielczarka, Jerzego Nowakowskiego, Jana Polaka,
Teresy Rejeckiej, Haliny Rybczyńskiej, Krystyny Samsonowskiej,
Grażyny i Andrzeja Szkonter, Jerzego Szpilczaka, Moniki Szwagierczak,
Anny Szwajor, Zdzisława Tomaszewskiego, Marii Topolskiej, Ryszarda
Toporskiego oraz Sabiny i Stanisława Wnuków.

Agresja dwóch totalitaryzmów

Podpisanie paktu Ribbentrop - Mołotow,
23 sierpnia 1939 r.
(IPN)

Wstępem do Zbrodni Katyńskiej, były wydarzenia poprzedzające wybuch II wojny światowej. 23 sierpnia 1939 r. ministrowie spraw zagranicznych III Rzeszy Niemieckiej - Joachim von Ribbentrop i Związku Socjalistycznych Republik Sowietkich - Władysław Mołotow, zawarli między obu państwami pakt o nieagresji. Podpisali też tajny protokół decydujący o losie Polski oraz Litwy, Łotwy, Estonii, Finlandii i Rumunii. Konsekwencją postanowień były dwie agresje na Polskę - niemiecka w dniu 1 września i sowiecka z 17 września 1939 r. 28 września 1939 r. agresorzy podpisali traktat o przyjaźni i granicach, ustalający granicę podziału Polski wzdłuż linii rzek Narew, Bug i San.

Współpraca sowiecko-niemiecka,
wrzesień 1939 r.
(IPN)

Agresja sowiecka na Polskę
17 września 1939 r.
Niszczenie umocnień granicznych
przez Sowietów.
(IPN)

W sowieckiej niewoli

Jeńcy polscy – żołnierze i policjanci
w niewoli sowieckiej.
(IPN)

W wyniku ataku ZSRS do niewoli trafiło ok. 250 tys. polskich żołnierzy. Większość spośród 10 tys. oficerów Wojska Polskiego osadzono w obozach specjalnych NKWD w Starobielsku, Kozielsku i Ostaszkowie. Wraz z nimi internowano kilka tysięcy oficerów, podoficerów i żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, około 300 oficerów policji, kilka tysięcy podoficerów oraz szeregowców policji i żandarmerii, kilkuset funkcjonariuszy więziennictwa i pograniczników, pracowników prokuratury i sądownictwa, a także ponad 100 duchownych różnych wyznań i ziemian. W sumie ponad 15 tysięcy osób. Wojskowi nie osadzeni w obozach specjalnych zostali wtrąceni do więzień na terenach zachodniej Ukrainy i zachodniej Białorusi, dołączając do uwieczonych tam cywilów, m.in. urzędników państwowych, samorządowców, działaczy politycznych i społecznych, osadników wojskowych, ziemian i przemysłowców oraz współpracowników polskiej policji i wywiadu.

Jeńcy polscy w niewoli sowieckiej.
(IPN)

Obóz Ostaszków

Obóz specjalny NKWD w Ostaszkowie znajdował się w byłym klasztorze prawosławnym „Pustelnia Niła” na wyspie Stołbnyj jeziora Seliger, w obwodzie kalinińskim.

Jego komendantem był major bezpieczeństwa publicznego Piotr Borysowiec. Osadzono w nim policjantów, agentów wywiadu i funkcjonariuszy kontrwywiadu, żandarmów i strażników więziennych.

Pod koniec marca 1940 r. w obozie znajdowało się 6364 jeńców.

Wśród nich 48 oficerów WP, 240 oficerów policji i żandarmerii, 4924 szeregowych policjantów i żandarmów, 189 pracowników więziennictwa, 9 wywiadowców, 5 księży, 35 osadników wojskowych, 4 handlowców, 5 pracowników sądownictwa, 79 szeregowców i podoficerów WP oraz 58 innych osób.

Obóz specjalny NKWD w Ostaszkowie.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Obóz specjalny NKWD w Ostaszkowie.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Obóz specjalny NKWD w Ostaszkowie.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Obóz Ostaszków

W ostaszkowskim obozie panowały skrajnie trudne warunki. Zimą temperatura spadała poniżej - 40 stopni Celsjusza. Budynki nie były ogrzewane. Konsekwencją była wysoka zachorowalność, szczególnie na gruźlicę. Efektem była śmierć przed wywózką 45 jeńców. Ich zwłoki pogrzebane zostały na cmentarzu koło wsi Swietlica i w sąsiadującym z obozem lesie.

Więźniowie zobowiązani byli do pracy fizycznej – budowali baraki, remontowali budynki, wzniesli groble i most łączący wyspę Stołbnyj ze stałym lądem. Sprzątali teren obozu i przygotowywali posiłki. Jeńcy poddawani byli ze strony NKWD presji propagandowo-politycznej oraz zabroniono im praktyk religijnych.

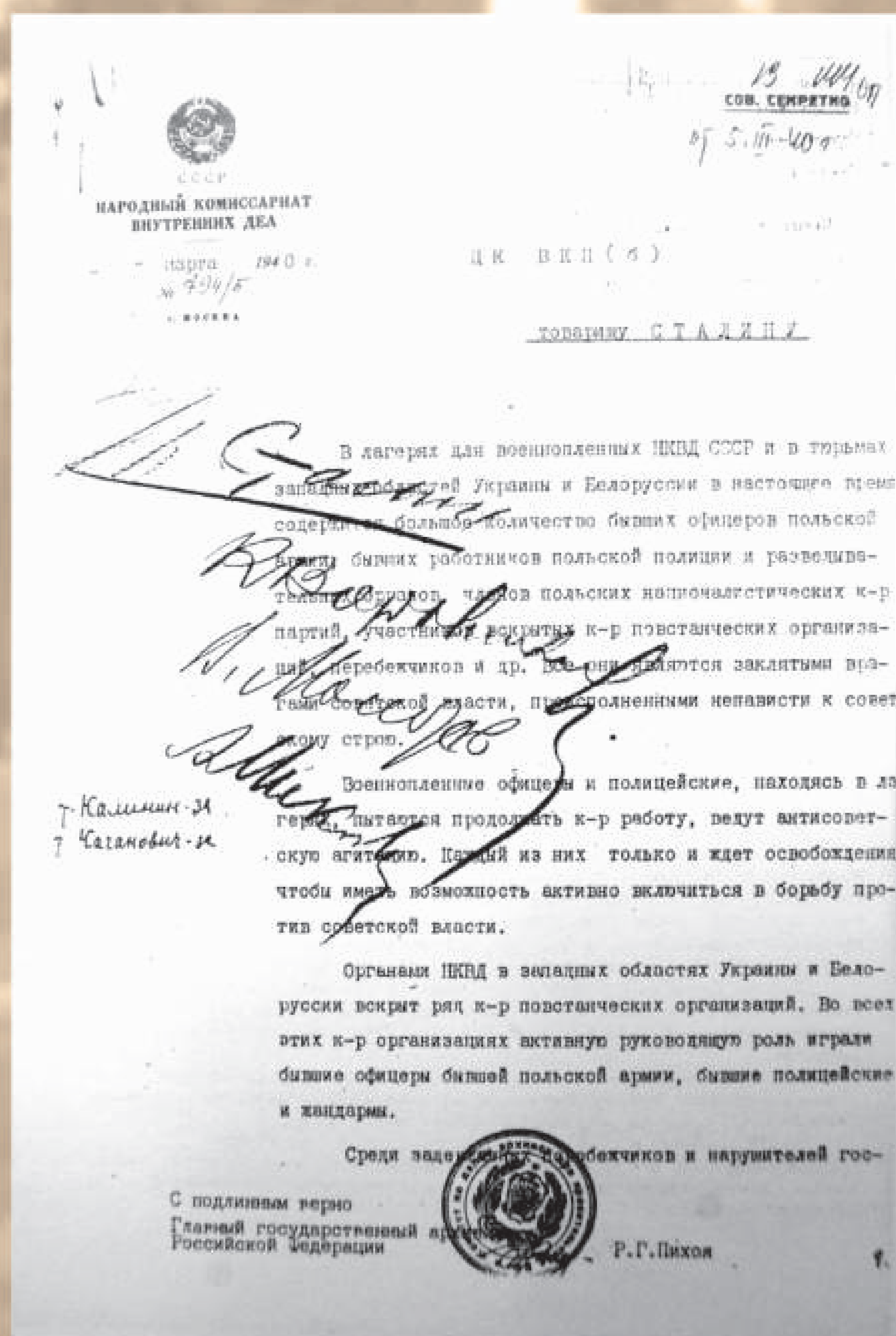
Zbiorowa mogiła 41 jeńców obozu w Ostaszkowie na cmentarzu we wsi Swietlica, którzy zmarli przed wywózką z „przyczyn naturalnych”.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Tablica pamiątkowa przed dawnym obozem NKWD w Ostaszkowie.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Wyrok

W świetle znanych dziś dokumentów funkcjonariusze sowieckiego NKWD zamordowali wiosną 1940 r. nie mniej niż 21 857 Polaków. 6311 to jeńcy obozu w Ostaszkowie, zamordowani w Kalininie (obecnie Twer) i pogrzebani w Miednoje, 4421 to osadzeni w Kozielsku zamordowani i pogrzebani w Katyniu. 3820 jeńców ze Starobielska zabito i pogrzebano w Charkowie. Kolejnych 3870 osób uwięzionych na Białorusi zamordowano prawdopodobnie w Mińsku zaś 3435 Polaków więzionych na Ukrainie zabito prawdopodobnie w Kijowie, Charkowie i Chersoniu.

[...] sprawy tychże należy rozpatrzyć w trybie specjalnym, z zastosowaniem wobec nich najwyższego wymiaru kary – rozstrzelanie. [...] bez wzywania aresztowanych i bez przedstawiania zarzutów, decyzji o zakończeniu śledztwa i aktu oskarżenia.

(Fragment pisma Ł. Beri z 5 marca 1940 r., IPN)

Mocodawcami zbrodni byli członkowie Biura Politycznego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików): Józef Stalin (sekretarz generalny), Anastas Mikojan (wicepremier rządu), Wiaczesław Mołotow (minister spraw zagranicznych), Kliment Woroszyłow (komisarz obrony), Michaił Kalinin (przewodniczący Prezydium Rady Najwyższej ZSRS), Łazar Kaganowicz (minister transportu).

Pismo szefa NKWD Ławrientija Beri z 5 marca 1940 r., z wnioskiem o likwidację 25 700 obywateli polskich. (IPN)

Kielecczyzna w grobach Katynia

Posterunkowy PP
Antoni Mielczarek
(Ze zbiorów Zbigniewa Mielczarka)

Porucznik Bolesław Łącki
(Ze zbiorów Andrzeja Łackiego)

Major
Eugeniusz Sylwester Budzyński
(Ze zbiorów
Stanisława Blichewicza)

Straty Kielecczyzny poniesione w następstwie Zbrodni Katyńskiej, według aktualnego stanu badań wynoszą 2354 osoby. Odpowiednio w Katyniu zamordowano 609 osób, w Kalininie 702, w Charkowie 386 osób z woj. kieleckiego. Pozostała liczba ofiar to więźniowie Ukraińskiego i Białoruskiego NKWD, zamordowani i pogrzebani prawdopodobnie w Kuropatach k. Mińska, Bykowni k. Kijowa oraz Charkowie i Chersoniu.

Porucznik Bolesław Toporski
(Ze zbiorów
Ryszarda Toporskiego)

Kapitan
Jan Franciszek Raczyński
(Ze zbiorów Pawła Ciepli)

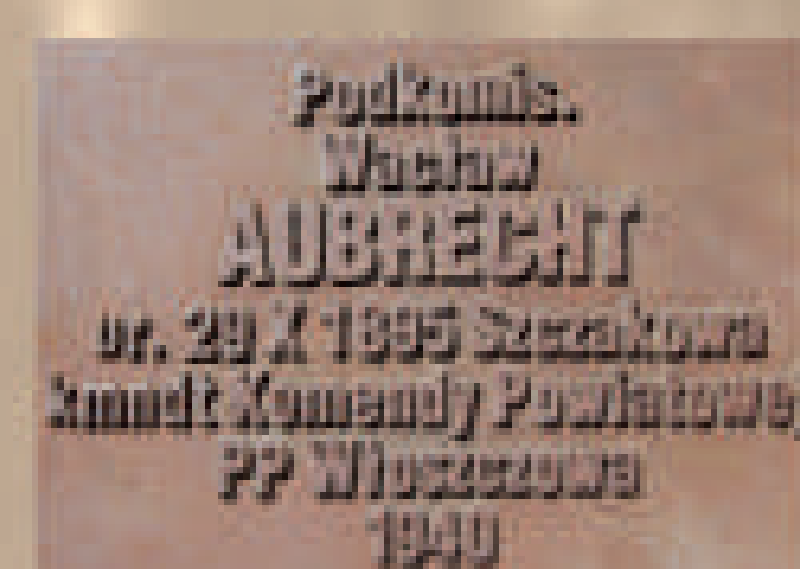
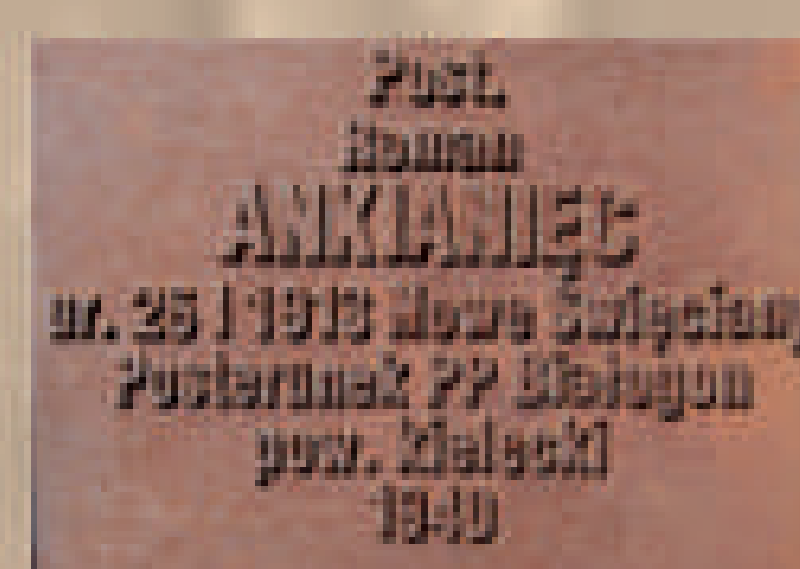
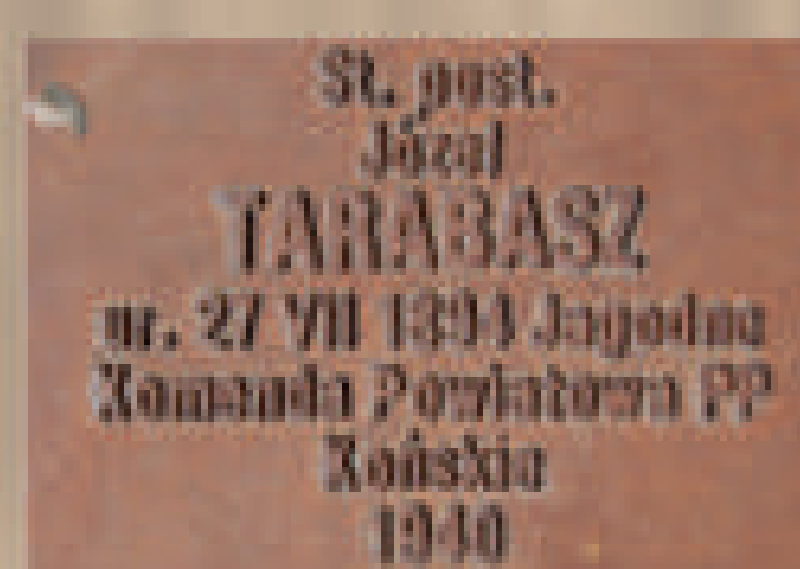
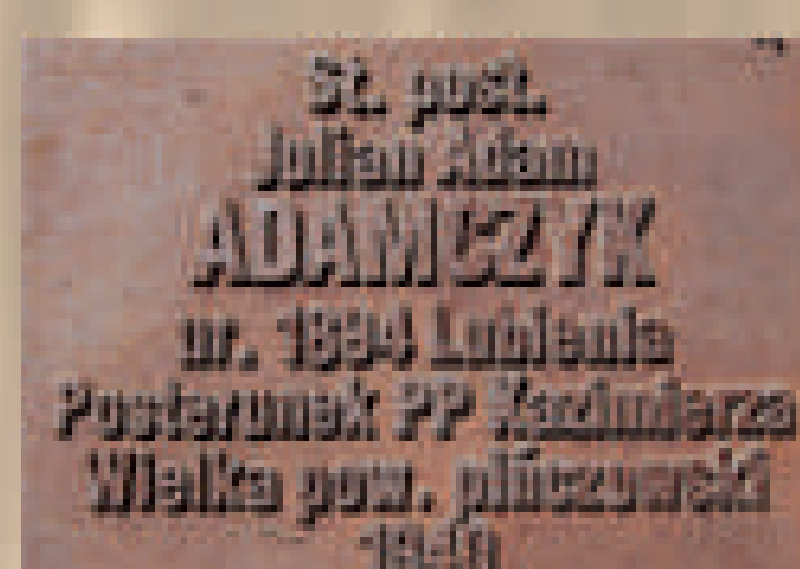
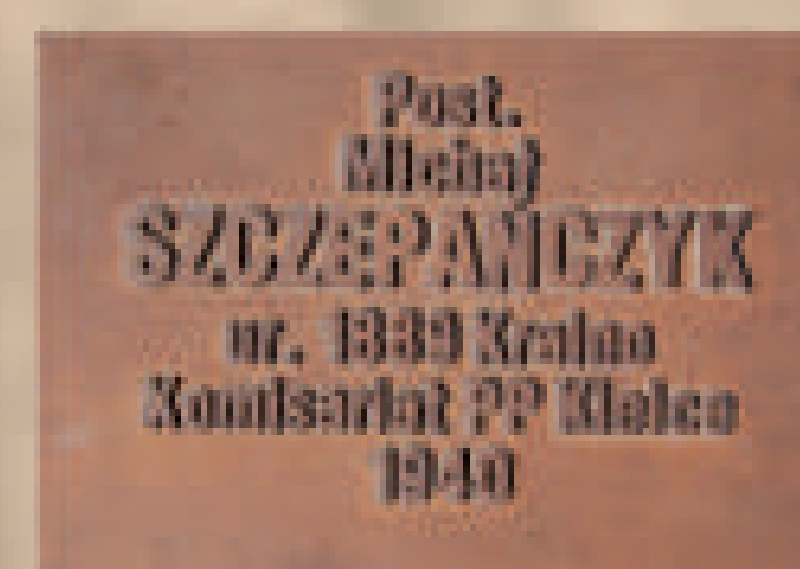
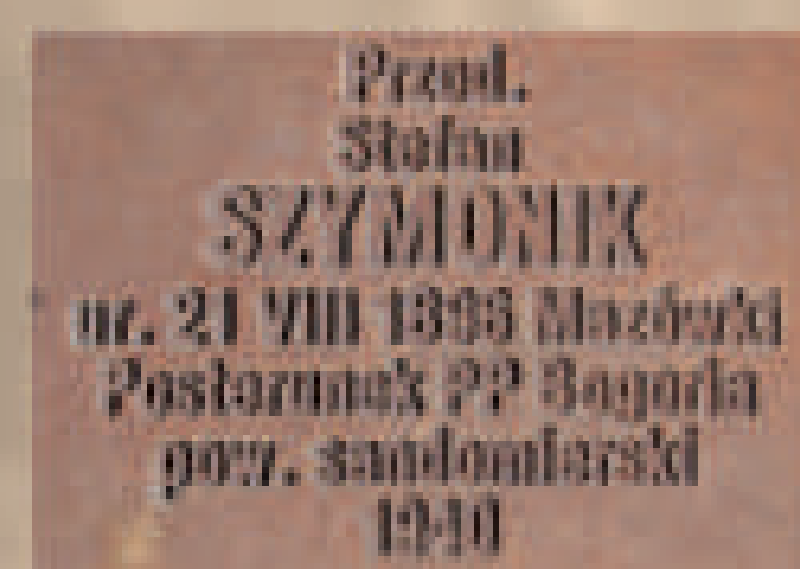
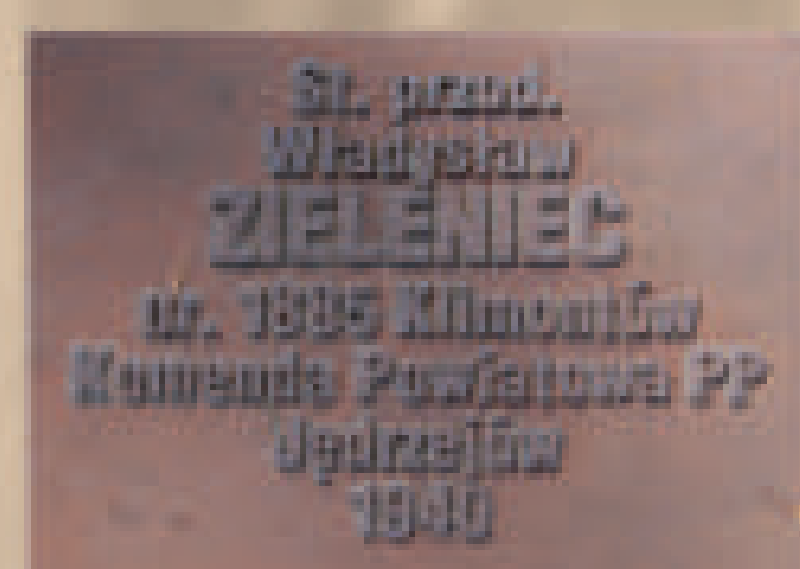
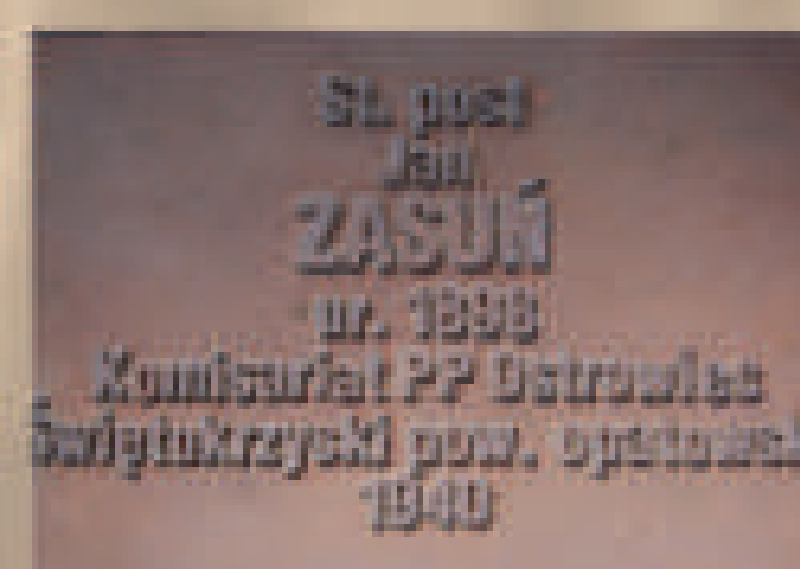
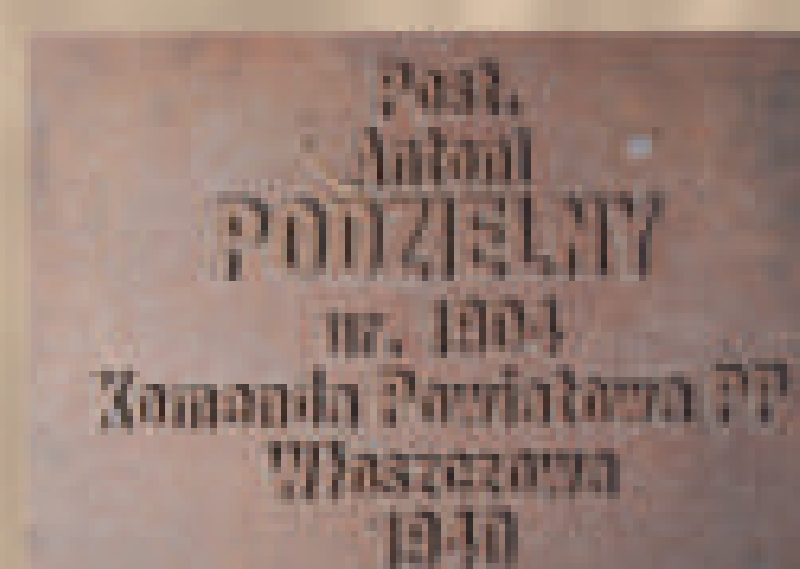
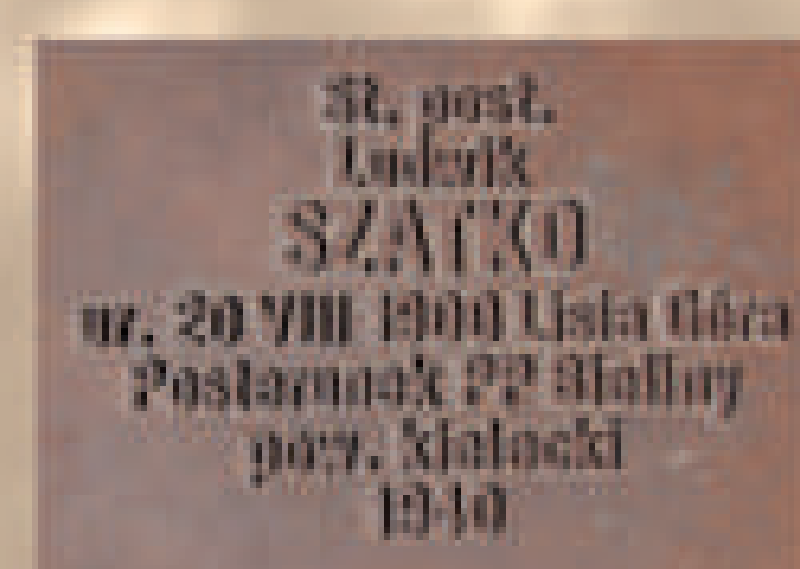
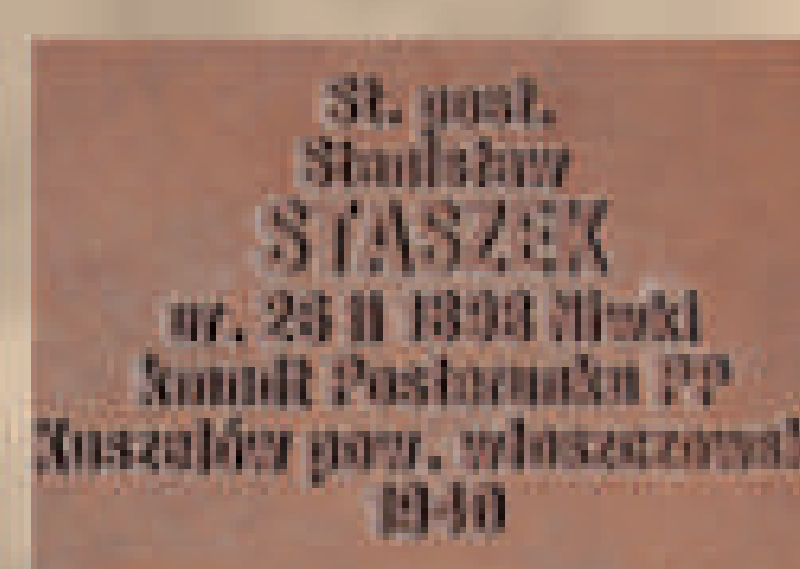
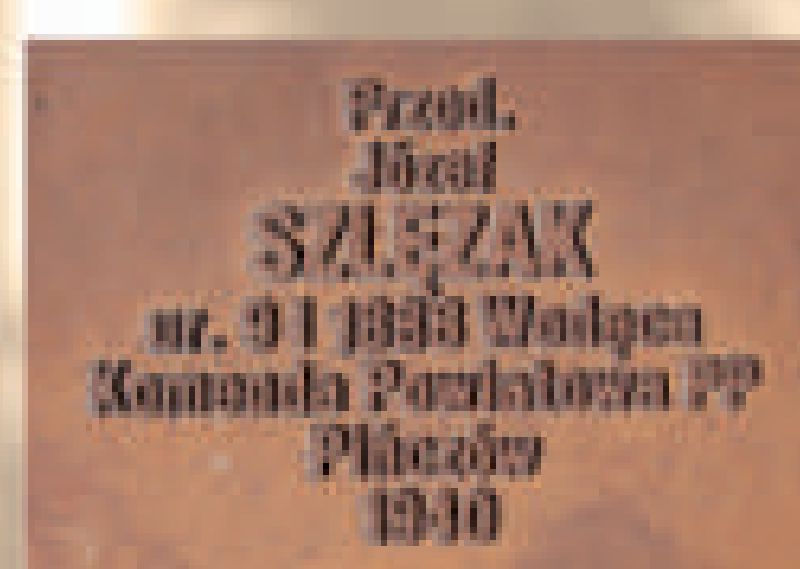
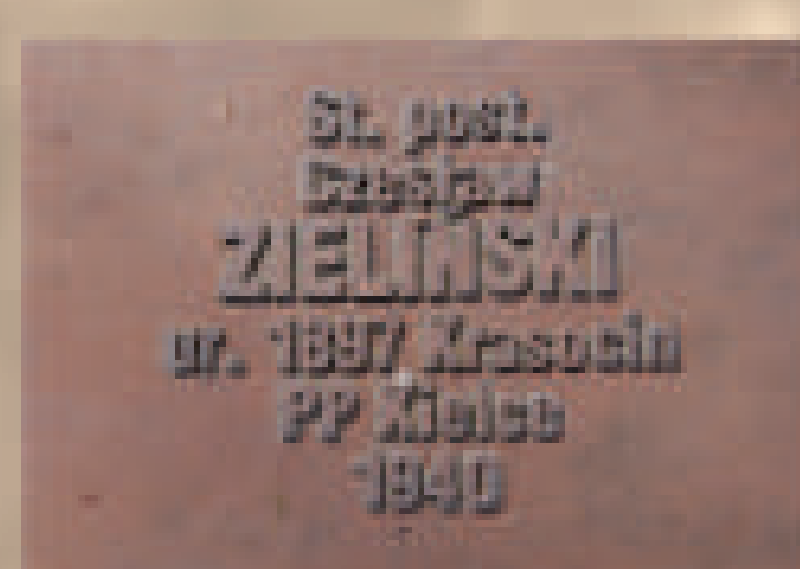
Porucznik Jan Bernard Rejecki
(Ze zbiorów Teresy Rejeckiej
i Haliny Rybożyńskiej)

Porucznik Stanisław Urban
(Ze zbiorów Anny Szwańor)

Zamordowani policjanci

Olbrzymie były straty wśród kieleckich funkcjonariuszy Policji Państwowej i Służby Więziennej. Łącznie zostało zamordowanych 736 osób. Najwięcej, bo aż 644 to więźniowie obozu w Ostaszku, zamordowani w Kalininie i pogrzebani w Miednoje. Wśród policjantów było 3 inspektorów i podinspektorów, 37 komisarzy i podkomisarzy, 13 aspirantów, 171 przodowników i starszych przodowników, 232 starszych posterunkowych i 273 posterunkowych. Ponadto wśród ofiar znalazło się 65 funkcjonariuszy służby pomocniczej Policji Państwowej.

Tabliczki epitafijne funkcjonariuszy PP z Kielecczyny na Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje.
(Fot. Marek Jończyk)

Funkcjonariusze kieleckiej Policji Państwowej.
(Ze zbiorów Grażyny i Andrzeja Szkonter)

Funkcjonariusze Policji Państwowej Okręgu Kieleckiego, 1921 r.
(Ze zbiorów Jerzego Szpilczaka)

Wywózka

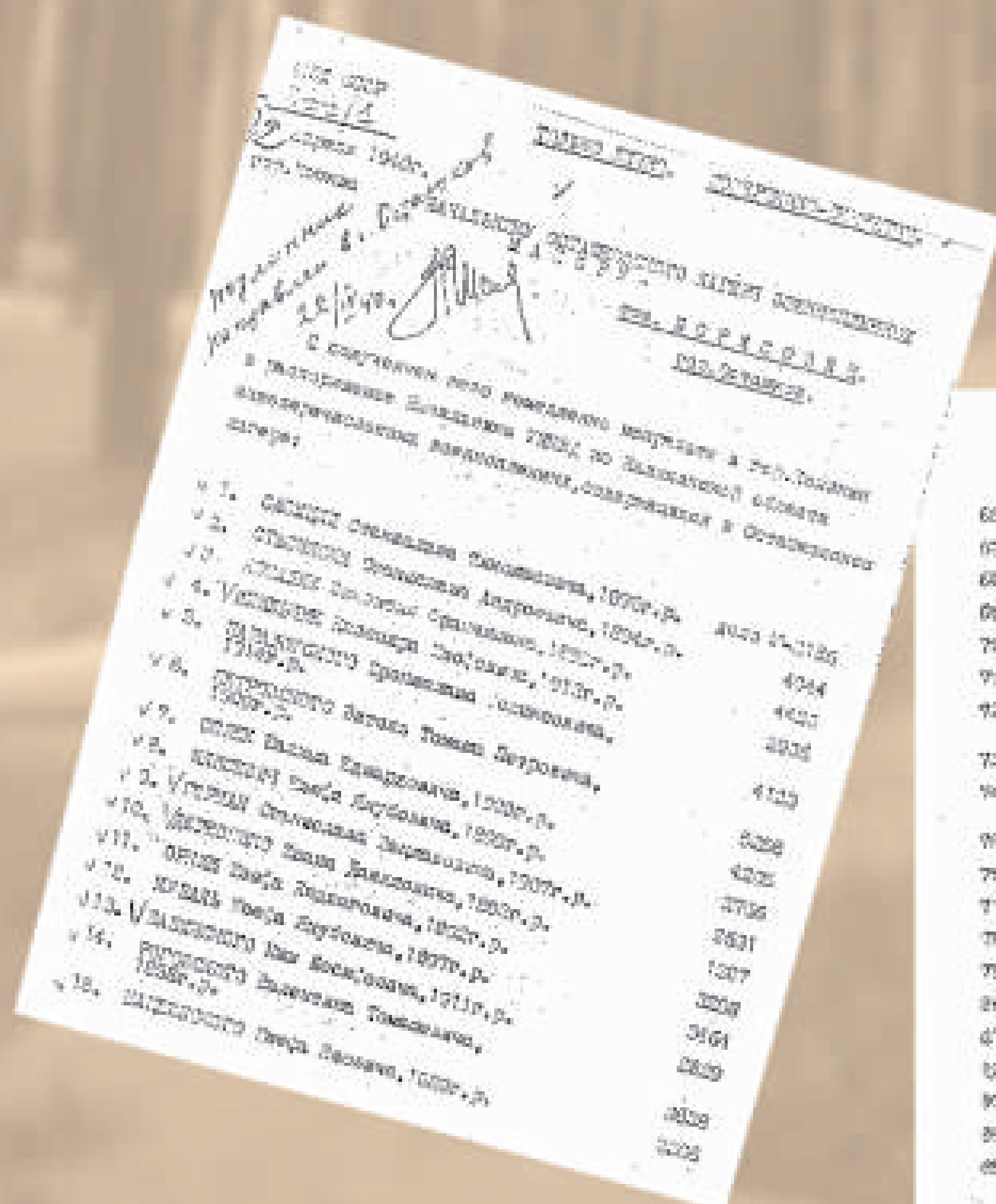
Po 5 marca 1940 r. rozpoczęły się przygotowania do mordu. Wywózki z Ostaszkowa trwały od 4 kwietnia do 19 maja 1940 r. Jeńców transportowano według list dyspozycyjnych, na których znalazło się 6314 nazwisk. Konwoje z obozu były doprowadzane piechotą do stacji kolejowej Soroga, dalej wagonami więziennymi trafiały do Kalininia (obecnie Tweru), do budynku NKWD. 5 kwietnia 1940 r. naczelnik Zarządu NKWD w Kalininie Dymitr Tokarijew przesłał do Moskwy szyfrogram o treści: „Z pierwszego zlecenia wykonano 343”. Oznaczało to zamordowanie pierwszych 343 jeńców obozu w Ostaszkowie.

Wagon więzienny (ros. wagonzak) przed wejściem na Polski Cmentarz Wojenny w Katyniu.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Relacja sierżanta J.R. z likwidacji obozu w Ostaszkowie (Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów, Londyn 1948).

[...] Co drugi, co trzeci dzień, a czasami dzień po dniu „Korpuśni” odczytywali z przyniesionych przez siebie wykazów szereg nazwisk od 60 do 300 i kazali przygotować się do podróży. Przygotowanie takie trwało około pół godziny, [...] dokonywano bardzo gruntownej rewizji, wyznaczano starszego grupy, najczęściej oficera, i grupa maszerowała piechotą do toru kolejowego [...] gdzie oczekiwały więźniarki. [...] Transport, w którym ja odjechałem, odszedł wśród opisanych wyżej okoliczności dn. 18 kwietnia. Jechałem wraz z kolegami w transporcie liczącym ponad 300 policjantów.

Lista dyspozycyjna NKWD nr 044/1 z 22 kwietnia 1940 r. z nazwiskami skazanych na śmierć jeńców - pozycja nr 67 - Edmund Fryst. (Ze zbiorów Henryka Frysta)

66. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
67. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
68. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
69. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
70. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
71. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
72. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
73. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
74. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
75. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
76. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
77. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
78. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
79. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
80. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
81. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
82. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
83. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
84. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
85. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
86. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
87. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
88. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
89. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
90. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
91. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
92. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
93. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
94. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200
95. ПЕРЕКОВЕДЪ Пётр Пётровичъ, 1907г.р.	2200

Przodownik PP Edmund Fryst, zamordowany w Kalininie (Twerze) i pogrzebany w Miednoje. (Ze zbiorów Henryka Frysta)

Zbrodnie

W piwnicach siedziby NKWD w Kalininie identyfikowano każdego jeńca, po czym strzałem w potylicę pozbawiano życia. Jeńców mordowała specjalna grupa katów przysłana z Moskwy, na czele z majorem bezpieczeństwa państwowego Wasilijem Błochinem. W jej składzie byli też starszy major bezpieczeństwa państwowego Nikołaj Siniegubow i kombryg. Michaił Kriwienko.

Siedziba Obwodowego Zarządu NKWD w Kalininie przy ul. Sowieckiej 5. Miejsce mordu jeńców obozu w Ostaszkowie. (Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Piwnica w dawnej siedzibie NKWD w Kalininie. Miejsce mordu polskich policjantów. (Fot. współczesna, Krystyna Samsonowska)

Z zeznania Dymitra Tokariewa, szefa Obwodowego Zarządu NKWD w Kalininie w dniu 20 marca 1991 r. (IPN-KŚZpNP)

Jabłokow: Czy to było już w pierwszy dzień?

Tokariew: To było już w pierwszy dzień [...] Wówczas zobaczyłem całą tę grozę. Przyszliśmy tam. Po kilku minutach Błochin włożył swoją odzież specjalną: brązową skórzaną czapkę, długi skórzany brązowy fartuch, skórzane brązowe rękawice z mankietami powyżej łokci. Na mnie wywarło to ogromne wrażenie - zobaczyłem kata! [...]

Jabłokow: Kto rozstrzeliwał?

Tokariew: Łącznie około trzydziestu osób uczestniczyło w rozstrzeliwaniach [...] Sam Błochin brał udział. [...] Tam technologia była opracowana przez Błochina, tak, i komendanta naszego zarządu Rubanowa. W czerwonej świetlicy sprawdzali według listy: czy zgadzają się dane, dane personalne [...] zakładali mu kajdanki i wyprowadzali do celi, gdzie dokonywano rozstrzelania.

Jabłokow: W jaki sposób odbywało się rozstrzelanie. Wy nie widzieliście?

Tokariew: [...] Wprowadzali do celi i strzelali w potylicę. To wszystko.

Jabłokow: A jak długo to trwało, jak długo się ciągnęło?

Tokariew: Ciągnęło się długo. [...] licząc: jeżeli po dwustu pięćdziesięciu - sześć tys., otrzymacie poszukiwaną wielkość [...]

Miednoje

Zwłoki zamordowanych wynoszono na oczekujące ciężarówki i wywożono do miejscowości Miednoje. Tam na terenie kalinińskiego NKWD, na skraju lasu znajdował się przygotowany już przez koparkę doł o głębokości 4-6 m, mogący pomieścić 250 zwłok. Ciała zrzucano beładnie, po czym koparka zasypywała je, przygotowując doł na dzień następny. Ofiary mordu zostały pochowane w ponad 20 zbiorowych mogiłach.

Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje.
Zbiorowe mogiły zamordowanych jeńców.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Zwłoki polskich oficerów ekshumowanych
przez Niemców w Katyniu w 1943 r.
(IPN)

Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje.
Krzyże na zbiorowych mogiłach zamordowanych jeńców.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Z zeznania Dymitra Tokariewa. (IPN-KSZpNP)

Tokariew: [...] Gdy podniosłem problem robotników potrzebnych do wykopania grobów, wyśmiano mnie. Naiwni dziwacy. Koparka potrzebna [...]

Jabłokow: A gdzie ją zdobyli, koparkę?

Tokariew: Przez Rubanowa, następnie Błochin znalazł tam, w Kalininie.

Jabłokow: Kopali koparką?

Tokariew: Każdy, po każdej operacji, ilu tam było rozstrzelanych walili do jednej kupy wszystkich, do jednego dołu.

Jabłokow: Mówiliście, że były kopane rowy. Ile ich wykopano?

Tokariew: Ile partii [trupów] tyle rowów. To znaczy każdy w przybliżeniu 250 ciał [...]

Jabłokow: A zakopywali jak?

Tokariew: Koparką. Prawdziwy przemysł!

Jabłokow: A jakieś nagrobki?

Tokariew: Co wy, co wy, co wy!?

Ofiary zbrodni

Marcin Banaśkiewicz (1901 – 1940)

Przedownik Policji Państwowej. W latach 1918-1923 żołnierz Wojska Polskiego. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Służbę pełnił na posterunkach w Chęcinach, Skarżysku - Kamiennej, Końskich, Przedborzu i w Stąporkowie. Po 17 września 1939 r. w niewoli sowieckiej. Zamordowany w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Krzyżem Walecznych i Brązowym Krzyżem Zasługi.

Przedownik PP
Marcin Banaśkiewicz.
(Ze zbiorów
Jana Banaśkiewicza)

Medal Pamiątkowy
za Wojnę 1918 – 1921 - awers i rewers
(Ze zbiorów Jana Banaśkiewicza)

Ignacy Dąbrowski (1903 – 1940)

Posterunkowy Policji Państwowej. Służbę w policji pełnił od 1927 r. Od listopada 1932 r. na Posterunku w Czyżowie Szlacheckim. We wrześniu 1937 r. został przeniesiony na Posterunek w Łagowie i tam też służył do wybuchu II wojny światowej. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.

Posterunkowy PP Ignacy Dąbrowski
z żoną Bronisławą.
(Ze zbiorów Piotra Dąbrowskiego)

Posterunkowy PP
Ignacy Dąbrowski z rodziną.
(Ze zbiorów Piotra Dąbrowskiego)

Józef Gizdoń (1904 – 1940)

Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Od 1919 r. członek Polskiej Organizacji Wojskowej. Uczestnik powstań śląskich i działacz plebiscytowy. Służbę w policji pełnił od 1928 r. Od 1932 r. aż do wybuchu II wojny światowej służył w Komisariacie w Kielcach. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Medalem Niepodległości.

Starszy posterunkowy PP
Józef Gizdoń
z żoną Janiną
i córką Krystyną.
(Ze zbiorów
Wandy Krajewskiej)

Ofiary zbrodni

Legitymacja służbowa przodownika PP Łukasza Furtaka.
(Ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kielcach)

Łukasz Furtak (1900 – 1940)
Przodownik Policji Państwowej, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Pełnił służbę m.in. na Posterunku w Morawicy, skąd w 1936 r. został przeniesiony na Posterunek w Niewachlowie. Od września 1937 r. komendant Posterunku w Bodzentynie, gdzie służył do września 1939 r. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918 - 1921 i Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości.

Przodownik PP Łukasz Furtak.
(Ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kielcach)

Zaświadczenie posterunkowego PP Józefa Gutkowskiego, potwierdzające jego służbę w Komisariacie PP w Kielcach.
(Ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kielcach)

Józef Gutkowski (1902 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej, służbę rozpoczął w 1927 r. Początkowo pełnił ją w Komisariacie w Kielcach. W 1928 r. został przeniesiony do Komendy Powiatowej w Będzinie. W latach 1929 - 1939 służył ponownie w Kielcach oraz w Samsonowie. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.

Antoni Gwóźdź (1890 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Służbę w policji pełnił od 1920 r. We wrześniu 1939 r. pełnił obowiązki komendanta Posterunku w Samsonowie. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.

Legitymacja służbowa starszego posterunkowego PP Antoniego Gwóźdźa.
(Ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kielcach)

Ofiary zbrodni

Starszy posterunkowy PP
Jan Jackowski.
(Ze zbiorów Jerzego Jackowskiego)

Jan Jackowski (1890 – 1940)

Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Od 1917 r. walczył w szeregach I Korpusu Polskiego przeciwko bolszewikom i Niemcom. Od 1918 r. w Policji Komunalnej w Jędrzejowie a następnie w Policji Państwowej. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. We wrześniu 1939 r. pełnił służbę w Komendzie Powiatowej w Jędrzejowie. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Krzyżem Walecznych, Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę, Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę i Krzyżem Niepodległości.

Decyzja przyjęcia Jana Jackowskiego
do Policji Państwowej w Jędrzejowie.
(Ze zbiorów Jerzego Jackowskiego)

Legitymacja nadania Krzyża Walecznych
dla Jana Jackowskiego.
(Ze zbiorów Jerzego Jackowskiego)

Krzyż Walecznych.
(IPN)

Starszy posterunkowy PP
Wincenty Jugo.
(Ze zbiorów Waldemara Kursewicza)

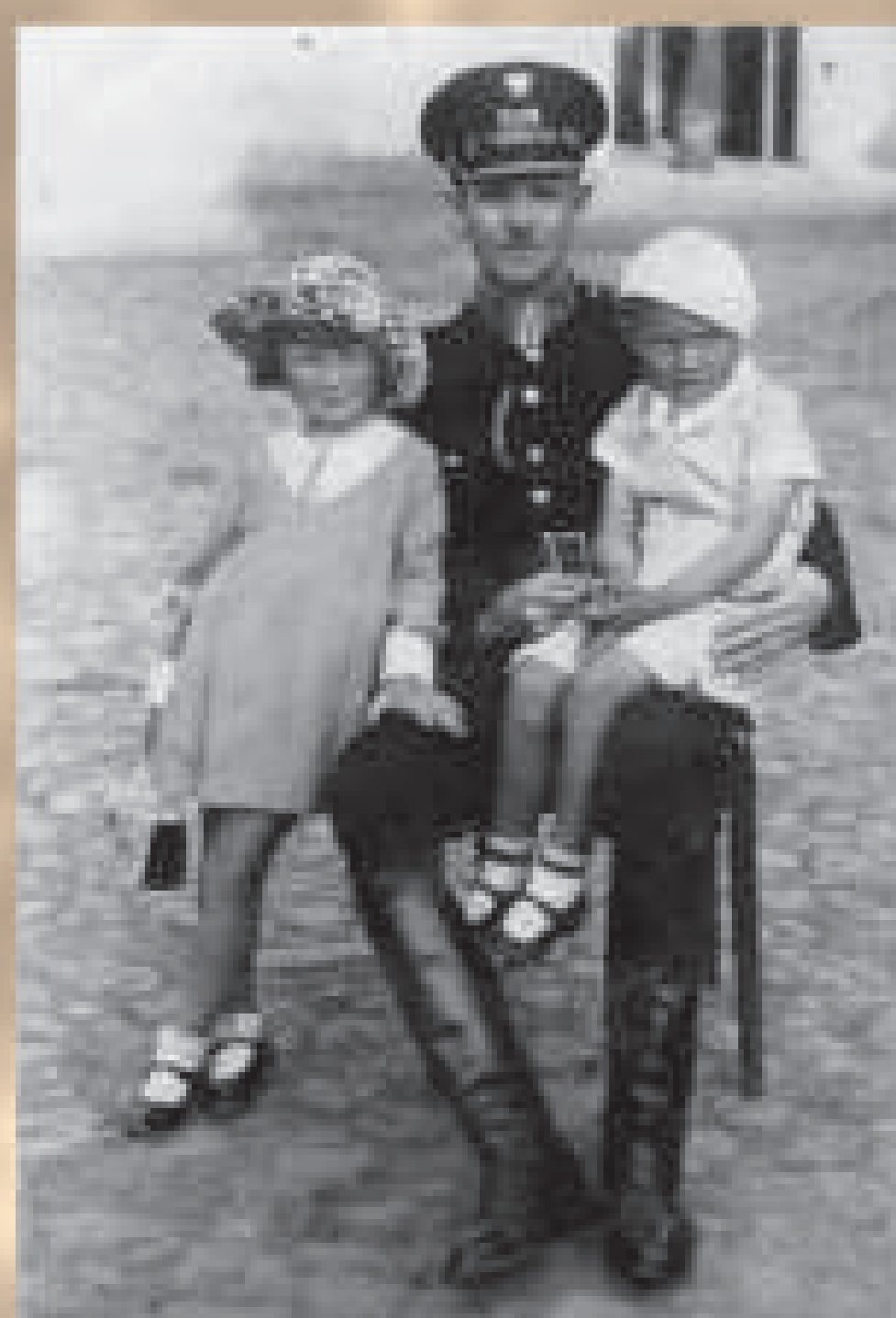

Starszy posterunkowy PP
Wincenty Jugo (z lewej)
podczas służby patrolowej
na ul. Sienkiewicza w Kielcach.
(Ze zbiorów Waldemara Kursewicza)

Wincenty Jugo (1898 – 1940)

Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Od 1914 r. żołnierz Legionów Polskich, walczył w bitwach pod Konarami, Ożarowem, Tarłowem, Józefowem i Urzędowem oraz na Wołyniu. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W 1931 r. rozpoczął służbę w policji. We wrześniu 1939 r. służył w Komendzie Powiatowej w Kielcach. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Krzyżem Niepodległości i Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921.

Ofiary zbrodni

Starszy posterunkowy PP
Wojciech Kozłowski z córką
Krystyną i synem Jerzym.
(Ze zbiorów Jerzego
Kozłowskiego)

Wojciech Kozłowski (1900 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
Uczestnik Powstania Wielkopolskiego. Od 1919
do 1923 r. żołnierz 57 Pułku Piechoty Wielko-
polskiej w Poznaniu. W policji od września
1924 r. Pełnił służbę w Komendzie Powiatowej
w Opatowie. Od 1936 do 1939 r. zastępca
komendanta Posterunku w Łopusznie. Zamor-
dowany w siedzibie NKWD w Kalininie
i pochowany w Miednoje. Odznaczony Odznaką
Pamiątkową Wojsk Wielkopolskich, Medalem
Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Medalem
Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości,
Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę
i Brązowym Krzyżem Zasługi.

Dyplom nadania starszemu
posterunkowemu PP
Wojciechowi Kozłowskiemu
Brązowego Krzyża Zasługi.
(Ze zbiorów Jerzego
Kozłowskiego)

Brązowy Krzyż Zasługi
Wojciecha Kozłowskiego
(Ze zbiorów Jerzego Kozłowskiego)

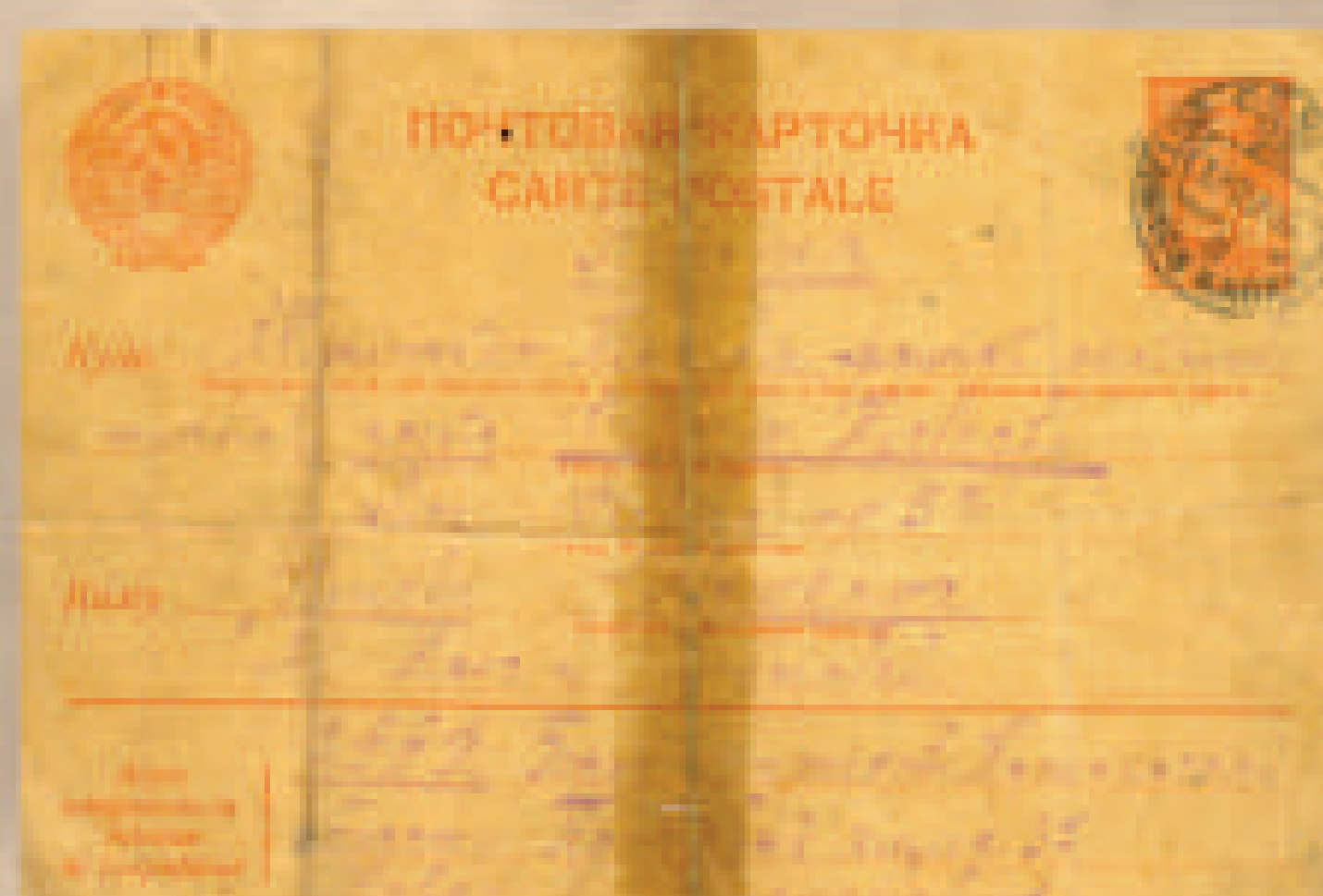

Starszy posterunkowy PP
Jan Kawka.
(Ze zbiorów
Moniki Szwagierczak)

Jan Kawka (1899 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Służbę
w policji pełnił od 1922 r. Służył w Komendzie
Wojewódzkiej w Kielcach, zaś od 1928 r.
do września 1939 r. w Komendzie Powiatowej
w Opatowie. Zamordowany w siedzibie NKWD
w Kalininie i pochowany w Miednoje.
Odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi.

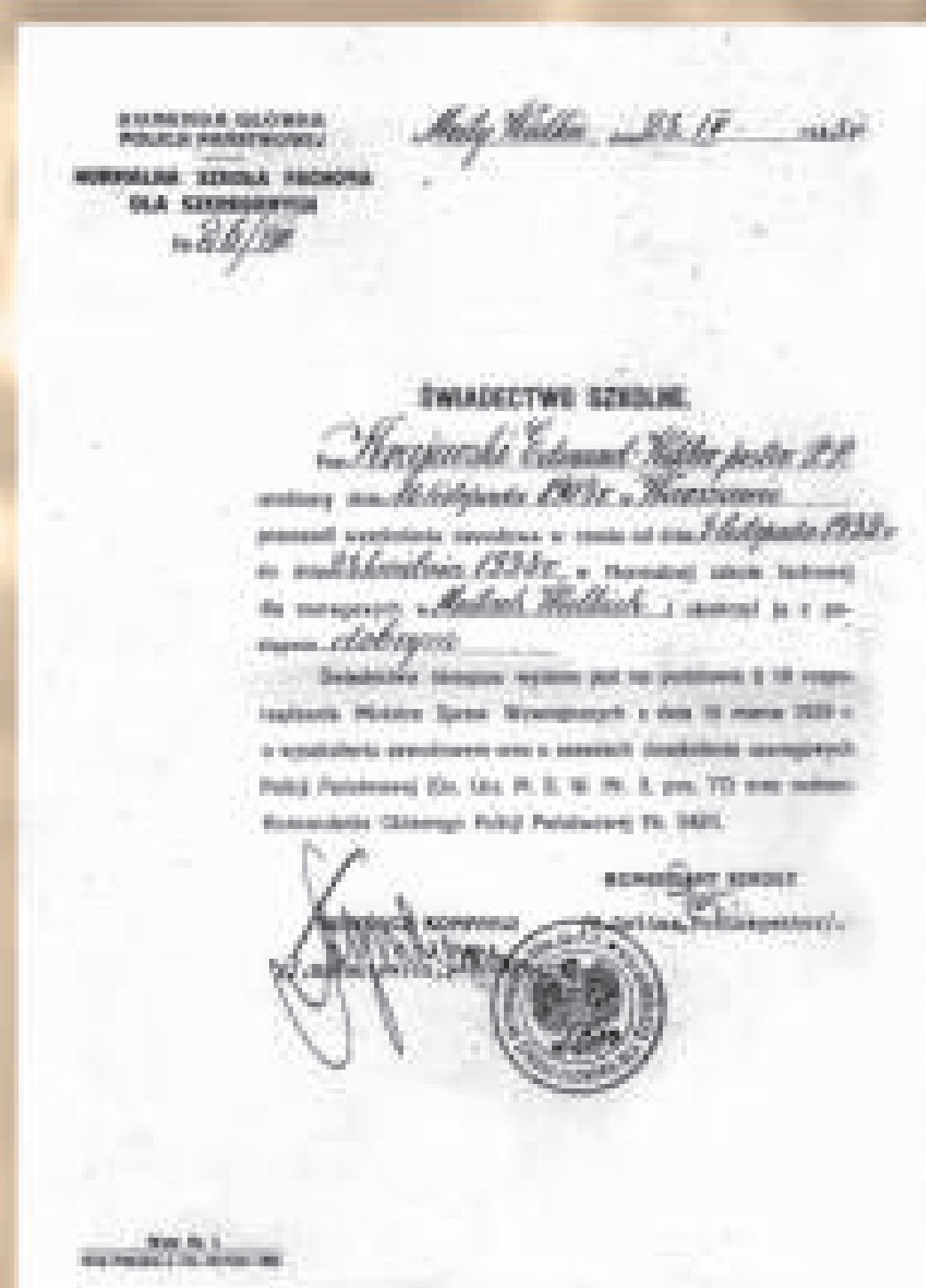

Starszy posterunkowy PP
Jan Kawka z żoną Agnieszką
i synem Zbigniewem.
(Ze zbiorów Moniki Szwagierczak)

Karta pocztowa wysłana
przez starszego posterunkowego PP
Jana Kawkę do rodziny
z obozu w Ostaszkowie.
(Ze zbiorów Moniki Szwagierczak)

Ofiary zbrodni

Wiktor Edmund Krajewski (1908 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
W 1933 r. skierowany do służby w Komisa-
riacie w Kielcach, a od grudnia 1934 r.
przeniesiony do Wydziału Śledczego PP
w Kielcach. We wrześniu 1939 r. pełnił
służbę w II Komisariacie w Kielcach.
Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie
i pogrzebany w Miednoje.

Starszy posterunkowy PP
Wiktor Edmund Krajewski.
(Ze zbiorów Ireneusza Krajewskiego)

Świadectwo ukończenia przez Wiktora Edmunda Krajewskiego
Naczelnej Szkoły Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich.
(Ze zbiorów Ireneusza Krajewskiego)

Starszy posterunkowy PP Wojciech Matałowski
(w mundurze, w środku) z dziećmi z rodzin policyjnych
podczas wakacji w Samsonowie k. Kielc, 1932 r.
(Ze zbiorów Grażyny i Andrzeja Szkonter)

Wojciech Matałowski (1885 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
Działacz Polskiej Partii Socjalistycznej,
w 1908 r. aresztowany przez władze carskie.
Od 1918 r. w szeregach Policji Komunalnej
a następnie Policji Państwowej. Od 1920
do 1939 r. pełnił służbę w Komendzie PP
w Kielcach. Zamordowany w siedzibie NKWD
w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.
Odznaczony Medalem Dziesięciolecia
Odzyskanej Niepodległości, Srebrnym Medalem
za Długoletnią Służbę i Brązowym Medalem za
Długoletnią Służbę.

Decyzja przyznania starszemu posterunkowemu PP
Wojciechowi Matałowskiemu Medalu
Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości.
(Ze zbiorów Grażyny i Andrzeja Szkonter)

Medal Dziesięciolecia
Odzyskanej Niepodległości.
(IPN)

Ofiary zbrodni

Podkomisarz PP
Lucjan Wacław Menke.
(Ze zbiorów Barbary Menke)

Lucjan Wacław Menke (1887 – 1940)
Podkomisarz Policji Państwowej. W 1918 r.
wstąpił do Policji Kresów Wschodnich
w Mińsku. W policji od 1920 r. Pełnił służbę
w Słonimie, Baranowiczach i Łucku. Od 1932 r.
na stanowisku Komendanta Powiatowego PP
we Włoszczowie a od kwietnia 1939 r.
Komendant Powiatowy PP w Opocznie. Działacz
społeczny i sportowy. Zamordowany
w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany
w Miednoje. Odznaczony Srebrnym Krzyżem
Zasługi, Krzyżem Zasługi za Dzielność,
Medalem Niepodległości i Krzyżem
Powstańców Wołyńskich.

Podkomisarz PP Lucjan Wacław Menke
z żoną Marią.
(Ze zbiorów Barbary Menke)

Medal Niepodległości
(IPN)

Brązowy Medal
za Długoletnią Służbę
Jana Nowakowskiego.
(Ze zbiorów Jerzego
Nowakowskiego)

Starszy posterunkowy PP Jan Nowakowski.
(Ze zbiorów Jerzego Nowakowskiego)

Jan Nowakowski (1897 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
W latach 1919 – 1923 żołnierz Wojska Polskiego.
W policji od 1923 r. Pełnił służbę na Posterunkach
w Szczekocinach i w Charsznicy. W kwietniu 1937 r.
skierowany do Komisarjatu w Kielcach
gdzie służył do września 1939 r. Zamordowany
w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany
w Miednoje. Odznaczony Brązowym Krzyżem
Zasługi, Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej
Niepodległości i Brązowym Medalem za Długoletnią
Służbę.

Ofiary zbrodni

Edward Piotrowicz (1901 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
W policji od 1930 r. Do 1935 r. pełnił służbę
w Komisariacie w Kielcach, skąd przeniesiony
został na Posterunek w Skalbmierzu.
Od października 1938 r. aż do wybuchu
II wojny światowej ponownie służył
w Komisariacie w Kielcach. Zamordowany
w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany
w Miednoje.

Starszy posterunkowy PP
Edward Piotrowicz.
(Ze zbiorów Joanny Kisiel)

Starszy posterunkowy PP
Edward Piotrowicz z żoną Janiną.
(Ze zbiorów Joanny Kisiel)

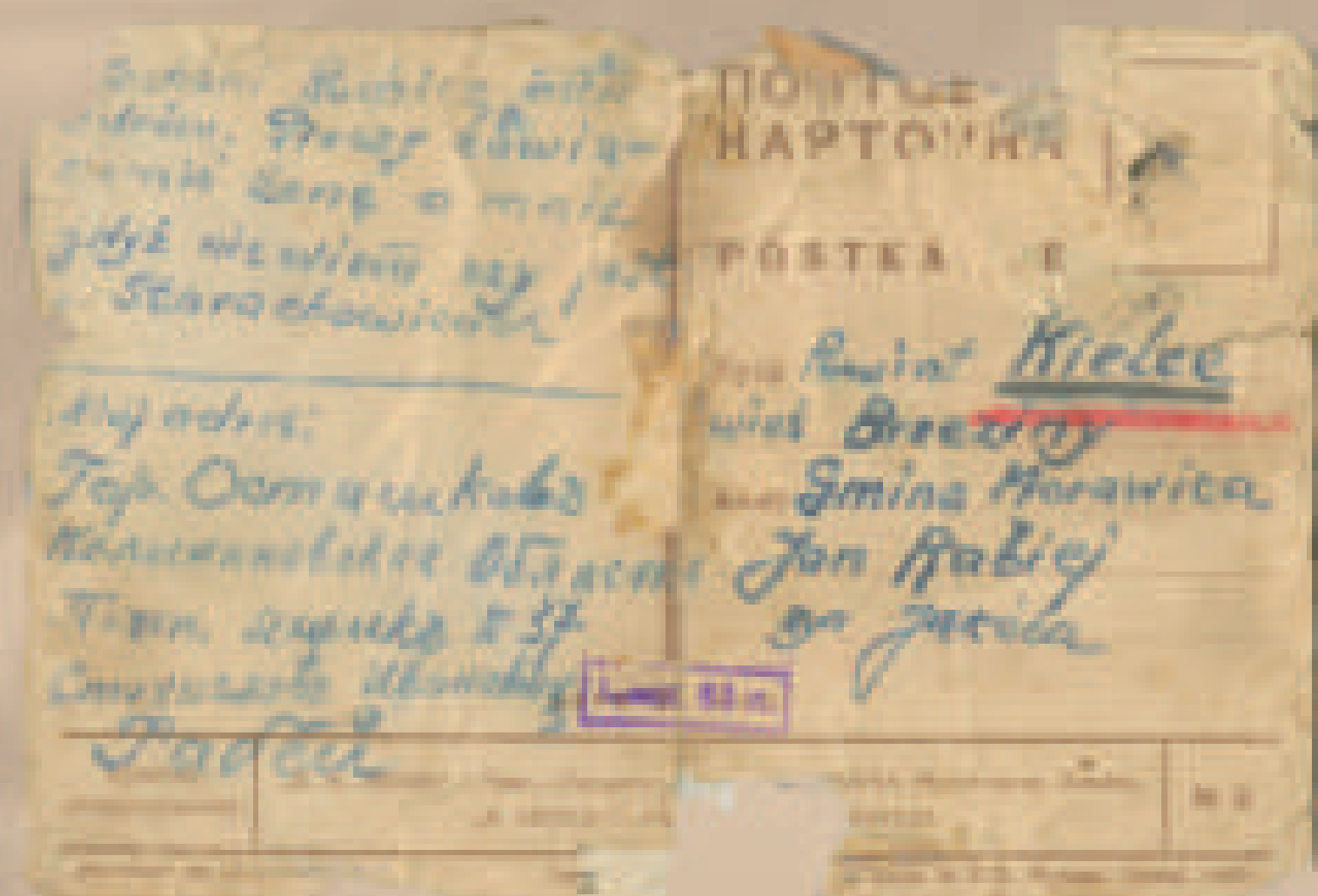

Posterunkowy PP Stanisław Rabiej z żoną Marianną.
(Ze zbiorów Sabiny i Stanisława Wnuków)

Stanisław Rabiej (1892 – 1940)
Posterunkowy Policji Państwowej. Służbę w policji
rozpoczął w 1921 r. Od 1926 r. na placówkach
w pow. łżeckim. Do września 1939 r. pełnił służbę
na Posterunku w Starachowicach. Zamordowany
w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany
w Miednoje.

Funkcjonariusze PP ze Starachowic.
Posterunkowy PP Stanisław Rabiej stoi trzeci z prawej.
(Ze zbiorów Sabiny i Stanisława Wnuków)

Karta pocztowa wysłana przez posterunkowego PP
Stanisława Rabieja do rodziców z obozu
w Ostaszkowie.
(Ze zbiorów Sabiny i Stanisława Wnuków)

Ofiary zbrodni

Starszy posterunkowy PP
Józef Robak z rodziną.
(Ze zbiorów Marii Topolskiej)

Józef Robak (1897 – 1940)

Starszy posterunkowy Policji Państwowej. Członek Polskiej Organizacji Wojskowej, żołnierz Wojska Polskiego. W policji od 1922 r. Od 1930 r. pełnił służbę na Posterunkach w Opatowie, a następnie w Łagowie. W 1938 r. przeniesiony do Komisariatu w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Medalem Niepodległości.

Starszy posterunkowy PP Józef Robak (stoi drugi z lewej)
podczas zgrupowania z funkcjonariuszami policji.
(Ze zbiorów Marii Topolskiej)

Posterunkowy PP Jan Sowa.
(Ze zbiorów Teresy Lewek)

Posterunkowy PP Jan Sowa
(stoi pierwszy z lewej)
z funkcjonariuszami PP.
(Ze zbiorów Teresy Lewek)

Jan Sowa (1888 – 1940)

Posterunkowy Policji Państwowej. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W policji 1919 r. Służył na Posterunkach we Włoszczowie, w Seceminie, Olesznie, Chrzastowie i Lelowie. Stąd przeniesiony został do III Komisariatu w Częstochowie gdzie służył do września 1939 r. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje. Odznaczony Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę, Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę i Krzyżem Ochotniczym Armii Ochotniczej z datą 1918-1919.

Krzyż Ochotniczy
Armii Ochotniczej
posterunkowego PP
Jana Sowy.
(Ze zbiorów Teresy Lewek)

Ofiary zbrodni

Starszy posterunkowy PP
Aleksander Stangierski.
(Ze zbiorów Jana Polaka)

Aleksander Stangierski (1893 – 1940)

Starszy posterunkowy Policji Państwowej. W policji od 1927 r. Służbę pełnił na terenie woj. kieleckiego. We wrześniu 1939 r. na Posterunku w Niekłaniu. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pochowany w Miednoje.

Starszy posterunkowy PP Aleksander Stangierski
(stoi z prawej) z rodziną i przyjaciółmi.
(Ze zbiorów Jana Polaka)

Henryk Tomaszewski (1895 – 1940)

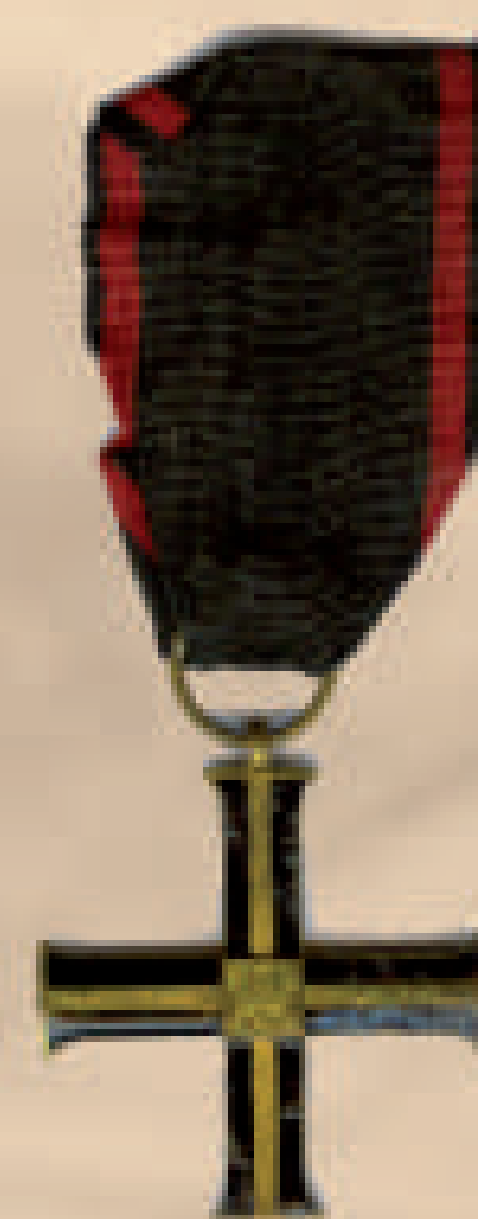
Starszy Posterunkowy Policji Państwowej. Od 1914 r. żołnierz Legionów Polskich. Od 1918 r. w szeregach 25 Pułku Piechoty w Kielcach. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W policji od 1922 r., pełnił służbę w woj. kieleckim. We wrześniu 1939 r. funkcjonariusz w Komendzie Powiatowej w Kielcach. Zamordowany w siedzibie NKWD w Kalininie i pochowany w Miednoje. Odznaczony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Krzyżem Niepodległości i Brązowym Krzyżem Zasługi.

Starszy posterunkowy PP
Henryk Tomaszewski z żoną Ireną
i z synem.
(Ze zbiorów Zdzisława Tomaszewskiego)

Legitymacja nadania starszemu posterunkowemu PP
Henrykowi Tomaszewskiemu Krzyża Niepodległości
wraz z odznaczeniem.
(Ze zbiorów Zdzisława Tomaszewskiego)

Ofiary zbrodni

Stanisław Wawrzak (1893 – 1940)
Starszy posterunkowy Policji Państwowej.
Służbę rozpoczął w 1919 r. W 1923 r.
zastępca komendanta Posterunku
w Ogrodzieńcu. W 1933 r. służył na
Posterunku w Wielkanocy, w pow.
miechowskim. Następnie w Komendzie
Powiatowej w Miechowie, a od 1934 r.
na Posterunku w Michałowicach. Od 1937 r.
do września 1939 r. na Posterunku
w Charsznicy. Zamordowany w siedzibie
NKWD w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.
Odznaczony Brązowym Medalem za
Długoletnią Służbę.

Starszy posterunkowy PP
Stanisław Wawrzak.
(Ze zbiorów Adama Kozłowskiego)

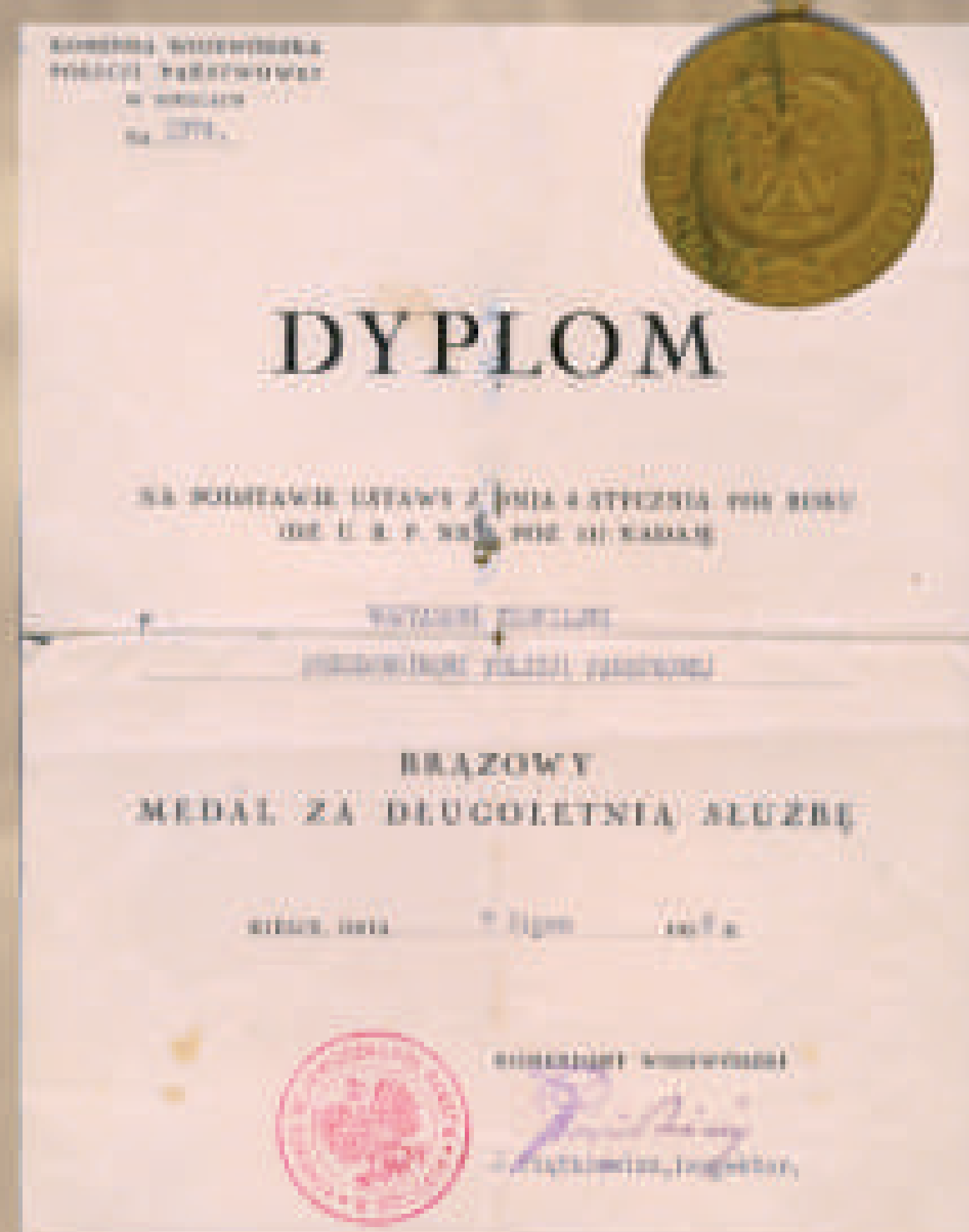

Decyzja przyjęcia Stanisława Wawrzaka
do służby w Policji Państwowej.
(Ze zbiorów Adama Kozłowskiego)

Przodownik PP
Teofil Wojtas.
(Ze zbiorów
Ireny Bąkowskiej)

Brązowy Medal
za Długoletnią Służbę.
(IPN)

Dyplom nadania Brązowego Medalu
za Długoletnią Służbę dla przodownika PP
Teofila Wojtasa.
(Ze zbiorów Ireny Bąkowskiej)

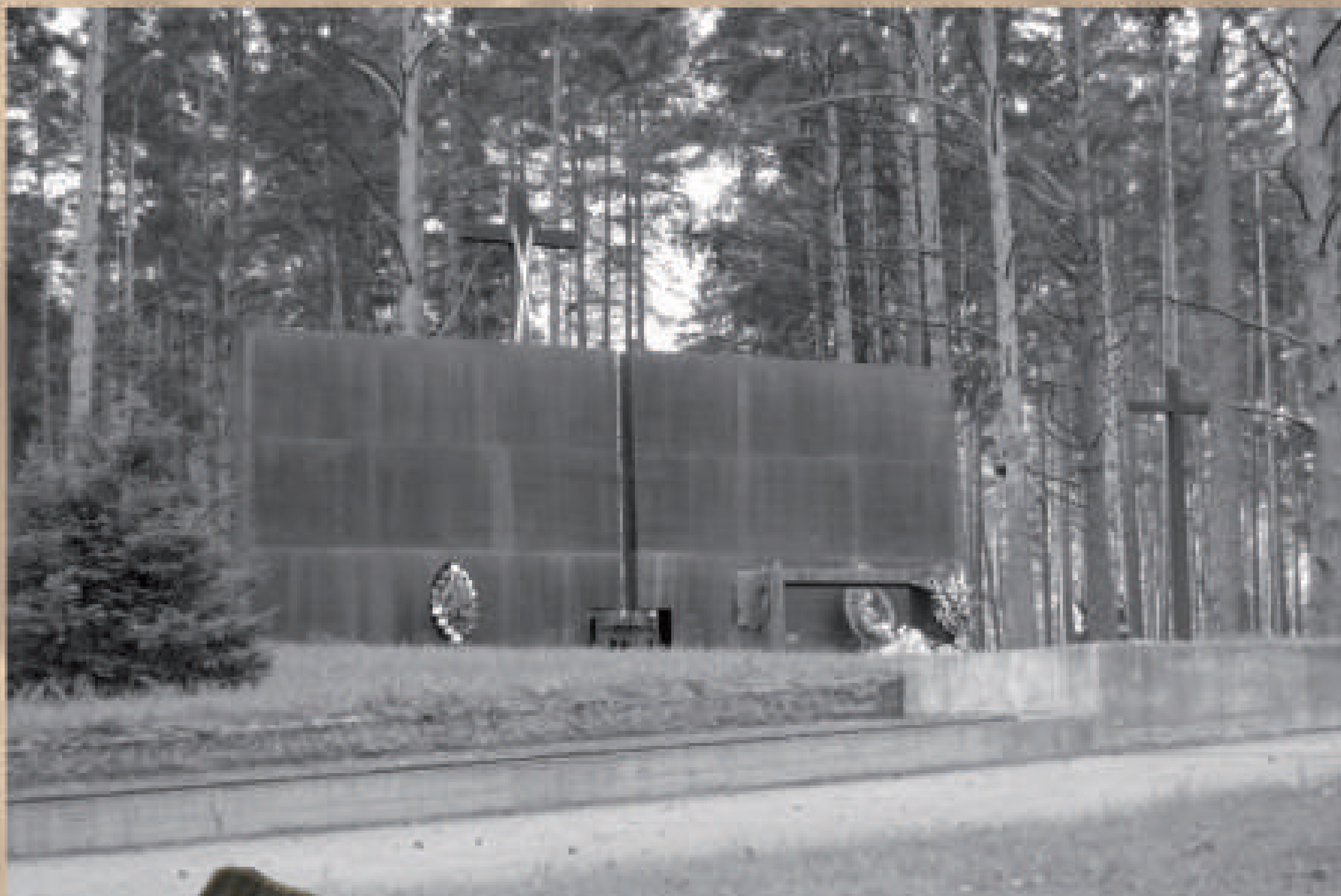
Teofil Wojtas (1900 – 1940)
Przodownik Policji Państwowej. Uczestnik
wojny polsko-bolszewickiej. Od 1921 r.
w policji. Służbę pełnił na Posterunku
w Opatowie, a od 1934 r. na stanowisku
komendanta Posterunku w Waśniowie.
W 1935 r. został przeniesiony
do II Komisariatu w Radomiu. Następnie
komendant Posterunków w Przytyku
i Firleju. Od 1938 r. do września 1939 r.
kierownik I Komisariatu w Radomiu.
Zamordowany w siedzibie NKWD
w Kalininie i pogrzebany w Miednoje.
Odznaczony Medalem Pamiątkowym
za Wojnę 1918-1921, Medalem
Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości
i Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę.

Przodownik PP Teofil Wojtas
z żoną Genowefą i z córką Ireną.
(Ze zbiorów Ireny Bąkowskiej)

Pamięć

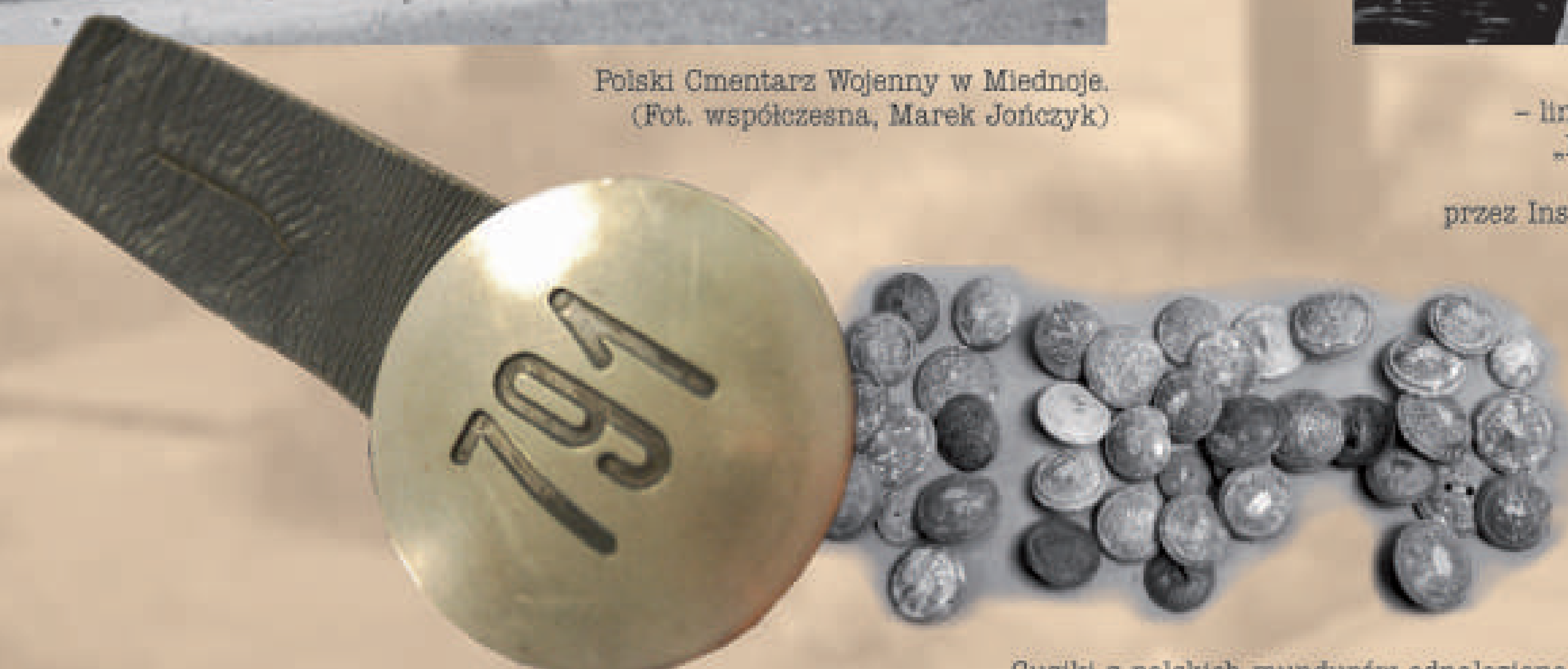
Przełomem w sprawie katyńskiej było przekazanie Polsce przez Rosjan 13 kwietnia 1990 r. dokumentów dotyczących zbrodni w Katyniu i innych miejscowościach ZSRS wiosną 1940 r. Kolejną partię akt sprawy przekazał Polsce 14 października 1992 r. Prezydent Federacji Rosyjskiej Borys Jelcyn. Zawierały one m.in. decyzję Politbiura z 5 marca 1940 r. Konsekwencją było rozpoczęcie prac ekshumacyjnych. W Miednoje trwały one w latach 1991, 1994 i 1995. W ich wyniku natrafiono na setki zwłok z ranami postrzałowymi głowy. W dołach grobowych znaleziono polskie płaszcze policyjne i mundury, czapki, obuwie, guziki, pasy skórzane, torby służbowe, odznaki policyjne, ordery, odznaczenia oraz rzeczy osobiste. Przy zwłokach znajdowały się ponadto dokumenty, notesy, kalendarzyki oraz fragmenty sowieckich gazet z marca i kwietnia 1940 r. Rzeczy te stanowią niezaprzeczalne dowody zbrodni popełnionej przez Sowietów, za którą nikt z decydentów i wykonawców nigdy nie został ukarany. Wiosną 1995 r. Polska rozpoczęła starania o budowę cmentarza w Miednoje. Uroczyste otwarcie i poświęcenie Polskiego Cmentarza Wojennego w Miednoje nastąpiło 2 września 2000 r.

Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)

Matka Boża Katyńska
- linoryt Danuty Staszewskiej
„Madonna Rozstrzelanych”
rozpowszechniany
przez Instytut Katyński od 1979 r.
(IPN)

Znak identyfikacji indywidualnej funkcjonariusza
Policji Państwowej II Rzeczypospolitej Polskiej.
(Ze zbiorów Świętokrzyskiej Komendy Wojewódzkiej
Policji w Kielcach)

Guziki z polskich mundurów odnalezione
podczas ekshumacji w Katyniu w 1943 r.
(Fot. współczesna, Marek Jończyk)